

MI A SZLENG?

szLeng a selyemlobogónk...

SZLENG

nyelvi viselkedés

a nagyobb közösségeken belül létrejövő kiscsoportok (koalíciók) **identitását jelző beszédmód**

nyelvi univerzálé

létrejöttének legfontosabb feltétele egy olyan **közösség**, amelynek tagjai **intenzív emocionális és beszédkapcsolatban** állnak egymással

nyelvi eszközei révén megkülönbözteti a **csoporthoz tartozókat** a csoportba nem tartozóktól

a kiscsoport és annak tagjai számára egyféle **verbális lázadást** jelent az őket körül vevő hierarchia ellen

használata az **ego védelmét** és a csoportnyomás alóli felszabadulást szolgálja

elsődleges és legfontosabb nyelvi funkciója a **fatikus** (kapcsolatfenntartó, -megerősítő) **és identitásjelző funkció** a nagyobb közösségen belüli kiscsoportokban.

Beslattyogtam a konyhába,
staubot dugtam a pofámba.
Bepipultam, hogy nincs spanglim,
de már füstölt a búzrúd.
Füstölt az ám marhára.
De nem bagózni mentem oda,
hanem mert drótot kaptam,
hogy a kégliben egy klassz csaj ityeg-fityeg.
Lükvercül spanglizta a bige a villanytűzhelyet,
és pilácsai úgy fémlettek, mint a bakmacskának.
Rám kuksizott, megkomáltam,
láttam, hogy jó vagyok nála.
Marhára bezsongtam.
Kell a francnak ez a bagó,
mikor itt van ez az oltári spinkó.

(Mizser Lajos borzalmas „átköltése”)

Villon

Párizsban, a nagy irha-száritón,
Hol nyakravalót kaphat a balek,
Öt-hat jó firma barnul a napon,
Ha dolgoznak a fogdmegek.
Zsiványoké a fölső emelet,
Hol legjobban hintáz a szél...
Csak kapdovába ne kerüljetek:
Körülméletl fülű vagány gyerek,
Ha lebukott, soká nem él.
Kerüld, kerüld a kötelet!

Villon

Pénzes palin rajt üssetek,
S a nagy dohányt szedjétek el.
De aztán, komám, oldj is kereket,
Vagy majszter rak a szellőzőre fel,
S a falnál fehérebb leszel.
Ha föl-föltünnek a kopók,
Javaslom, köszönés helyett
Mutassátok a seggetek,
Hogy hűvösre ne jussatok.
Kerüld, kerüld a kötelet!

Bús vaker

(Elégia)

Atyám, ki lébolsz fent a mennyben
kameld a bús vakert kicsit,
kinyírták tegnap künn a réten
a legbaróbb vagányt Zsibit,
a legbaróbb vagányt Zsibit.

Jakóját spannolták a delták,
s a csörgést szúrta marhamód,
a bőrök is barón kamelták
habár pacekja alma volt,
habár pacekja alma volt.

S mikor dőlt hozzá a szajré,
havernak bőven juttatott,
s ha jött a hé, szólt: nyista majré,
s az esti csendben halkan elkopott,
az esti csendben halkan elkopott.

És mikor messze járt a della,
mert itt azt könnyen elverik,
meglejmolt minden dinka pókot,
s krimókban trinkölt reggelig,
krimókban trinkölt reggelig.

Atyám, ki lébolsz fent a mennyben,
kameld a bús vakert kicsit,
kinyírták tegnap künn a réten,
a legbaróbb vagányt Zsibit,
a legbaróbb vagányt Zsibit.

Ott landolt fent az égi úton,
dzsanázva szférák kórusát,
télázz elé atyám az úton,
s öleld kebledre kókuszát,
öleld kebledre kókuszát.

(Halász Péter)

Bús vaker

Atyám, ki lébolsz fent a mennyben
kameld a bús vakert kicsit,
kinyírták tegnap künn a réten
a legbaróbb vagányt Zsibit,
a legbaróbb vagányt Zsibit.

Jakóját spannolták a delták,
s a csörgést szúrta marhamód,
a bőrök is barón kamelták
habár pacekja alma volt,
habár pacekja alma volt.

S mikor dőlt hozzá a szajré,
havernak bőven juttatott,
s ha jött a hé, szólt: nyista majré,
s az esti csendben halkan elkopott,
az esti csendben halkan elkopott.

Atyám, ki **élsz** fent a mennyben
figyelj a bús **beszédre** kicsit,
megölték tegnap künn a réten
a **legjobb** *vagányt* Zsibit,
a **legjobb** *vagányt* Zsibit.

Zakóját feszítették az izmok,
s a **táncot szerette nagyon**,
a **nők is nagyon szerették**
habár **arca csúnya** volt,
habár **arca csúnya** volt.

S mikor *dőlt* hozzá a **zsákmány**,
barátnak bőven juttatott,
s ha jött a **rendőr**, szólt: **ne aggódjatok**,
s az esti csendben halkan **eltűnt**,
az esti csendben halkan **eltűnt**.

Bús vaker

És mikor messze járt a della,
mert itt azt könnyen elverik,
meglejmolt minden dinka pókot,
s krimókban trinkölt reggelig,
krimókban trinkölt reggelig.

Atyám, ki lébolsz fent a mennyben
kameld a bús vakert kicsit,
kinyírták tegnap künn a réten,
a legbaróbb vagányt Zsibit,
a legbaróbb vagányt Zsibit.

Ott landolt fent az égi úton,
dzsanázva szférák kórusát,
télázz elé atyám az úton,
s öleld kebledre kókuszát,
öleld kebledre kókuszát.

És mikor messze járt a **pénz**,
mert itt azt könnyen elverik,
kéregetett minden **bolond férfitől**,
s **kocsmákban ivott** reggelig,
kocsmákban ivott reggelig.

Atyám, ki **élsz** fent a mennyben
figyelj a bús **beszédre** kicsit,
megölték tegnap künn a réten
a **legjobb** *vagányt* Zsibit,
a **legjobb** *vagányt* Zsibit.

Ott landolt fent az égi úton,
megértve szférák kórusát,
menj elé atyám az úton,
s öleld kebledre **fejét**,
öleld kebledre **fejét**.

Mindön Debrecenbe mentünk volna leg
először Loprni melly Livány ságra
Béla Indits és Fejér sára semittől
ugyan ellor est. mondottál. Ha Livá
nyolat satálol úgy mondjam csak,
Derreg volt jó vir Nyatél pordorját
az annyit képen hogy sok ember volt
a Nyóts árulónál lebesett Loprni Nyót-
sot, Nyatni azt képi Loprni. Por
dorja Nyóts, Jó vir sok ember
Lobogó Sellyem kefleni, kuksi
Vásár, Dóka December, kurya
Hajdu város esedje.

a magyar Liványo-
lat, a nyelveken lehet megismerni, a pedig
a nyelv, a mely itt előttem el olvastatom.

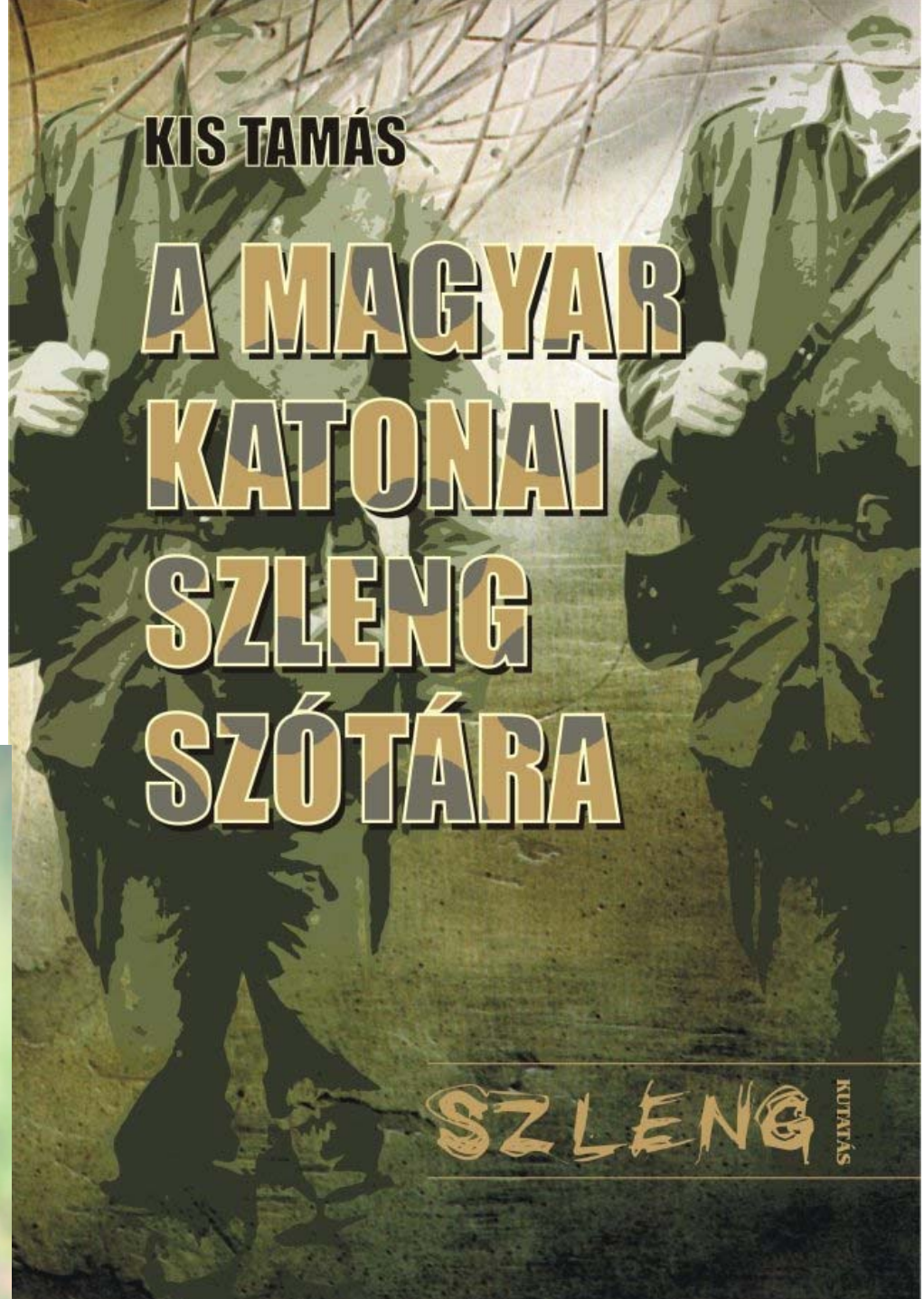
Hopper, Knapp és Scott (1981)

Kategória	Példa
partner beceneve	<i>Macika, Mókuska, Józsi (Csabára)</i>
mások gúnyneve	<i>Fatök (a szomszédra), Csóka koma (Csóka Péterre)</i>
érzelemkifejezés	<i>Nagyon pipec</i>
konfrontáció kifejezése	<i>Már megint morogsz!</i>
rutin aktivitás kezdeményezése	<i>Leugrok Lajoshoz (a vasárnapi pálinkaárus)</i>
enyelgő csúfolódás	<i>Kicsit szorít a poci</i>
utalás nemi szervre	<i>Ezek a cicikék!</i>
utalás nemi aktivitásra	<i>Jaj, kicsit pusmogjunk még reggel!</i>

verbális érintés

kopasz (agár); felsőágyas
riadtszemű kopasz rüszü állat;
bőrfejű, csíkos hátú kismalac,
ezeregyéjszakás, kopár-
koparovics-koparov, kopcsiko-
vó, kopirnyó, kopterfild(dávid),
sivárván, smirgli, soknapú-
jóska, vízi guttyú, zizis,
zöldszemű (riadt gyík)

KIS TAMÁS

A MAGYAR KATONAI SZLENG SZÓTÁRA

SZLENG KUTATÁS

SZABÓ EDINA

A MAGYAR BORTÖNSZLENG SZÓTÁRA

SZLENG KÜRMÁS

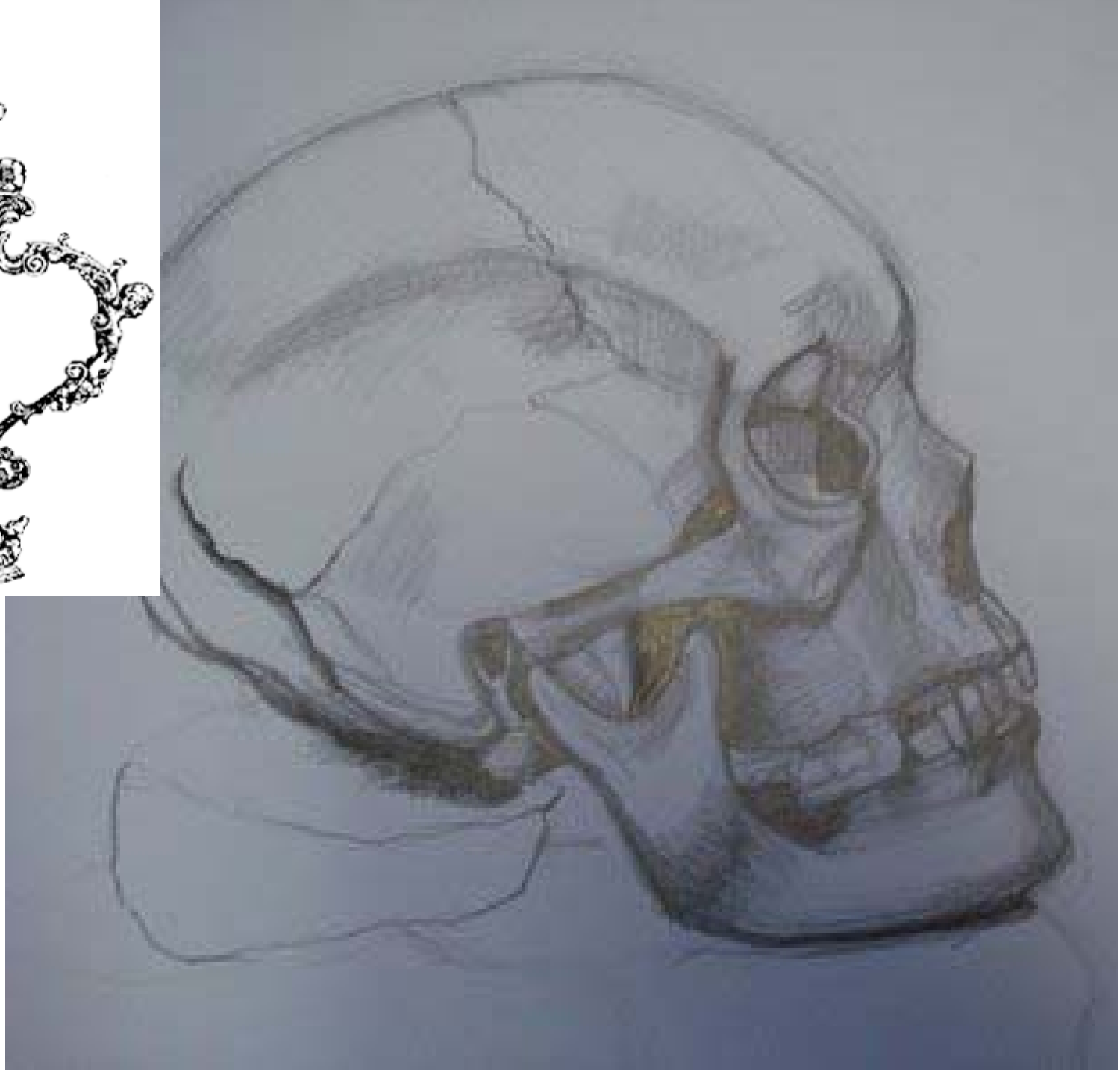
agyagedény, amfóra,
ankülé, anyu,
eszmeralda, juliska,
népművészeti
agyagedény, öcsigörl,
pedé, porcelán, rányi,
seggbe baszott
darumadár,
szakállaslány,
tökös menyasszony,
tökös nővér

Alakja szerint	Egyenessége	<i>fa, karó, cölöp, dákó, fúró, dugó, venyige, trapper, dugóhúzó, szalmaszál, cövek, vonal, egyenes, lécs, csülök, fogpiszkáló, gyufa, jegenye</i>
	Egyenessége + szára	<i>kampó, gamó, szalmahúzó, horog, pecsa, könyökcső</i>
Eufémizmus		<i>cumó, gombóc, egyeske, cumpedli, soványka, csutka, karácsonyfa, nokedli, pejko, OTP-ötös (öthavi részletre)</i>
Negatív vélemény		<i>ló, fika, tök, öngól, bunkó</i>
Szóferdítés		<i>gamesz (gamó), kanyi (karó), szuka (szekunda)</i>
Következmény		<i>döngölő, dömper (elüt), 11-es (büntető), 1:0 (a tanár javára)</i>
Tárgyilagos megjelölés		<i>elégtelen, egyes, szekunda</i>
Konkrét személyhez kötődő		<i>Károlyka, Karesz (B. Károly tanárról)</i>
Szóferdítés + következmény		<i>szeka (szekunda + szekatúra), vonyigó (vonó + elhúzzák a nótáját)</i>
Alak + következmény		<i>bot, vessző, vonó, száлка</i>

(Koltói Ádám, 1983)

szanszkrit *kapāla* 'tál' → 'fej'

latin *testa* 'cserépedény' → 'fej' >>

francia *tête*, olasz *testa* 'fej', portugál
testa 'homlok', román *țeastă* 'koponya'

latin *equus* 'ló' ~ *caballus* 'gebe' >> francia
cheval, spanyol *caballo*, olasz *cavallo* 'ló'

latin *follis* 'bőrzsák, fújtató' → 'balga,
esztelen, bolond' >> francia *fou* 'bolond'

[magyar *smafu* 'semmi, csekélység' (< bécsi
ném. *schmafu* 'aljas, alávaló; szélhámos, csaló' <
fr. *je m'en fous* 'fügyülök (tkp. baszok) rá']

??szanszkrit *kapāla* 'tál' → 'fej'

A szleng régen

- Arisztophanész
- Plautus
- Horatius
- Juvenalis
- Petronius
- Shakespeare

A magyar szleng korai kéziratos emlékei

1. Személynévi szórványemlékek

- 1364: *Zagyurwagou* (ZichyOkm. III, 237)
- 1370–80 k.: Ladislaus dictus *lagfazou* (EtSz. II, 165)
- 1429: Georgius *Polczonzaro* dictus (OkISz. 778)

Kétszori	"	"	Webböl	Lopni.
Nyafari nyelv.	=	Sivány	nyelv.	
Mindennapi.	"	Kenyer.		
Profiterium,	"	Vármegye	Kenyer.	
Putra immya,	"	Hitelz	immya.	
Singyuta	"	Kurva.		
Pledej	"	Salagy.		
Megkararvalnar,	"	Megfognak		

Kurkászás (Robin Dunbar)

Kurkászás (Robin Dunbar)

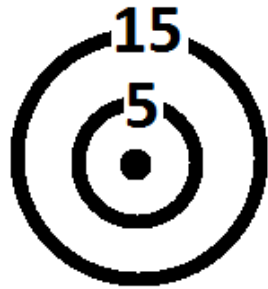

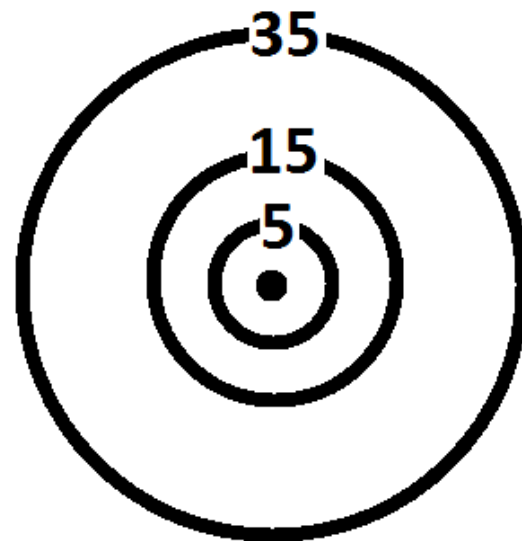
Fatikus funkció (Bronisław Malinowski)

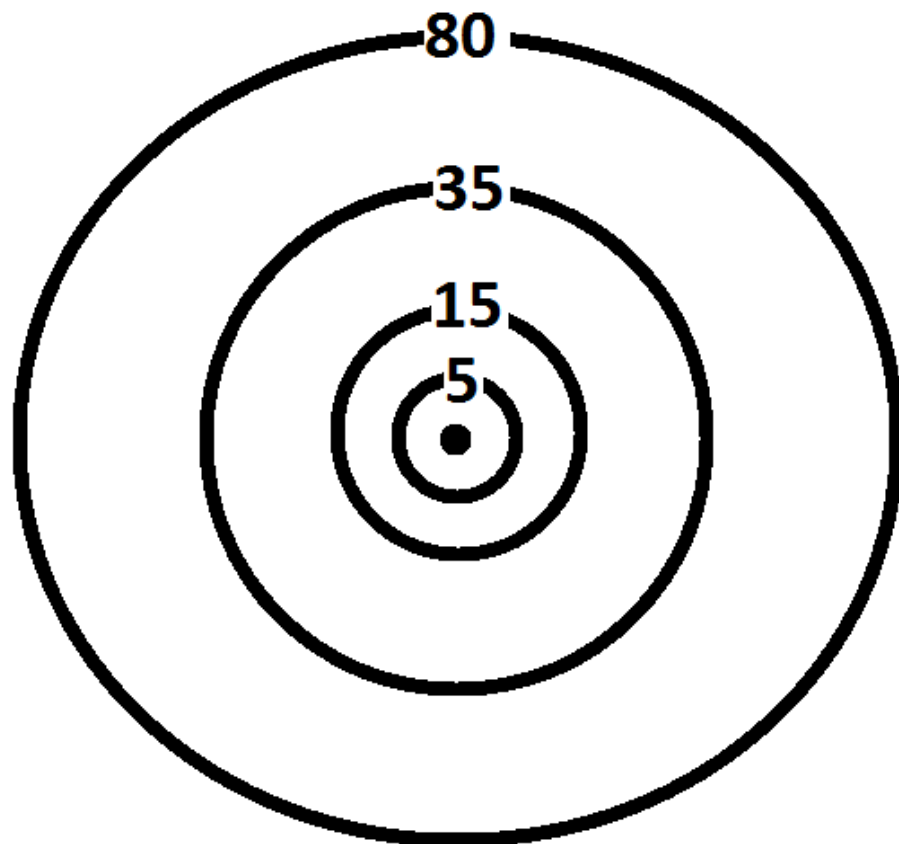

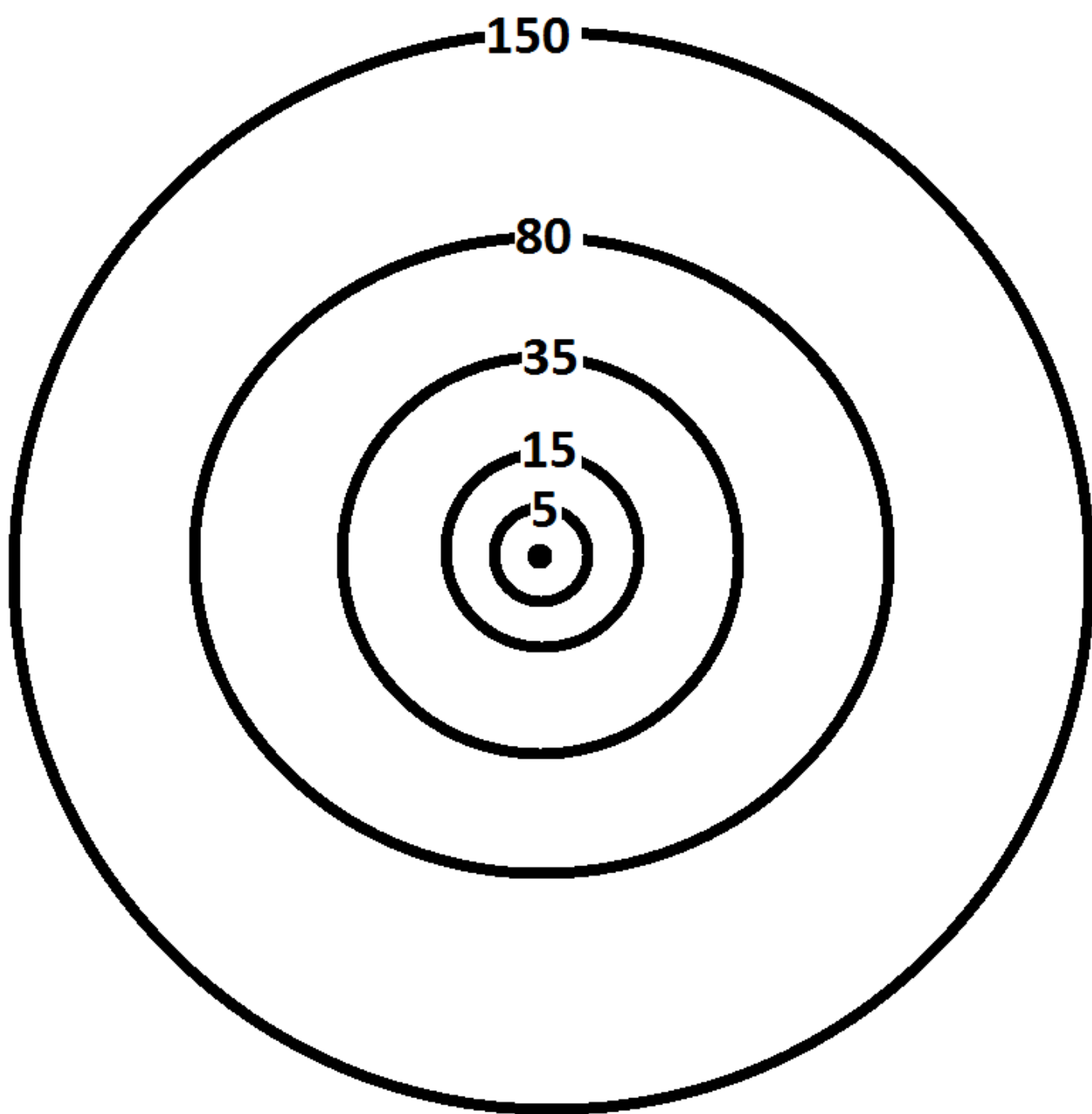

Zolnay Vilmos

A művészetek eredete

(Pokoljárás)

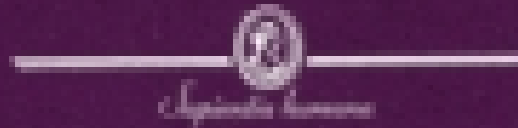
Magvető

Zolnay Vilmos

**A művészetek
eredete**

Bolnag Kiadó

Mihail Bahtyin

Mihail Bahtyin

FRANÇOIS RABELAIS
MŰVÉSZETE,
A KÖZÉPKOR
ÉS A RENESZÁNSZ
NÉPI KULTÚRÁJA

Egy nem karneváli seggfej

A karnevál főbb jegyei

- A karnevál idejére zárójelbe került minden hierarchikus viszony
- Különleges érintkezési módok alakulnak ki
- Átmenetileg megszűnik az elidegenedés
- A karneváli világszemlélet dinamikus és változékony, játékos és képlékeny
- „Megfordítás”
- Gyakori benne a káromkodás

A karnevál főbb jegyei

- Esztétikai felfogásmódja a groteszk realizmus:

Az anyagi-testi őselem mélyen igenlő elv

Az anyagi-testi elv itt mindig egyetemes és
össznépi

A groteszk realizmus legfontosabb ismérve a
lefokozás

A groteszk test nem válik külön a környező
világtól, nem zárt, nem befejezett

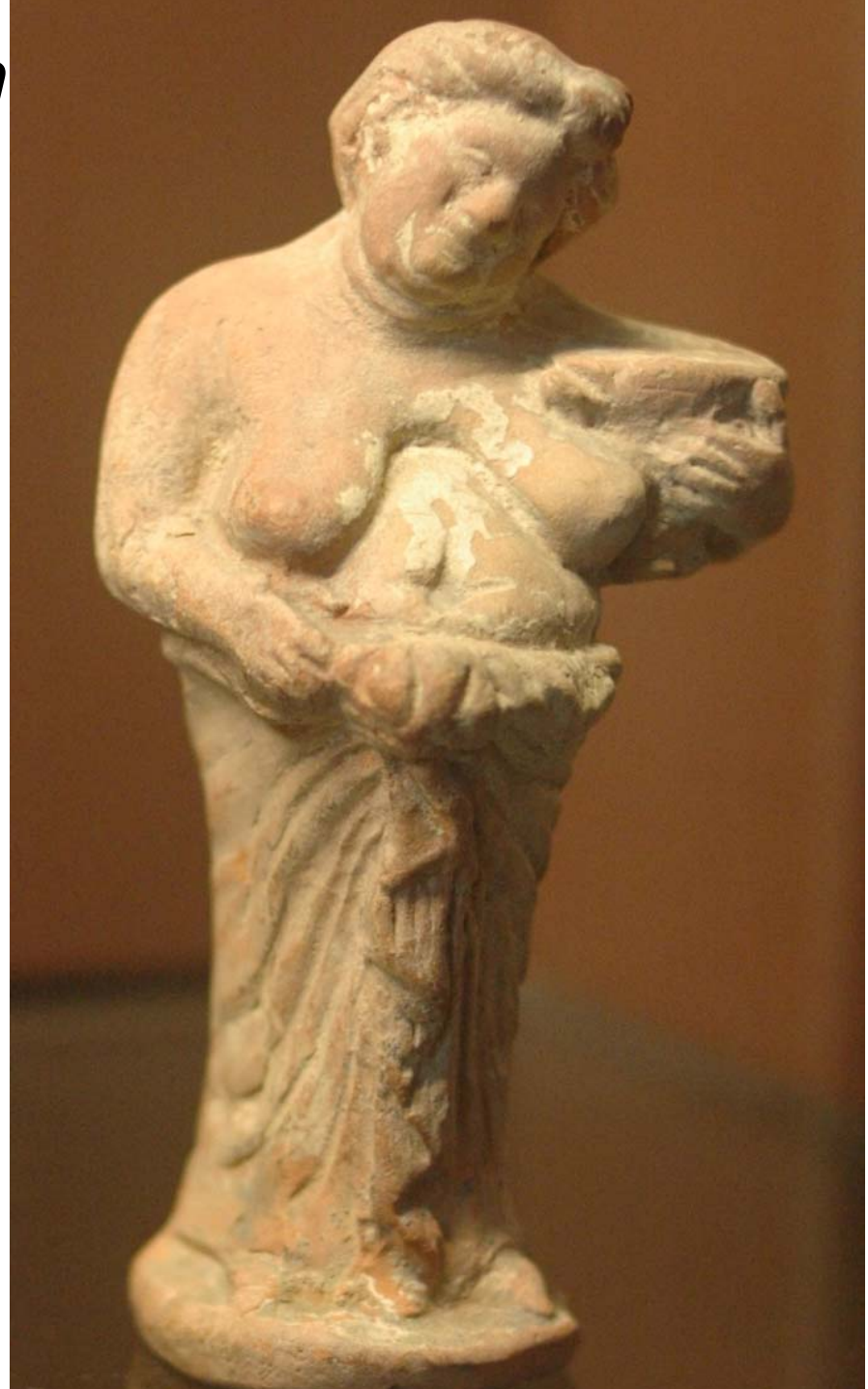
Quentin Massys
(1456–1530)
Öreg hölgy
portréja

Massys: *Össze nem illő pár*

Egy kercsi terrakotta

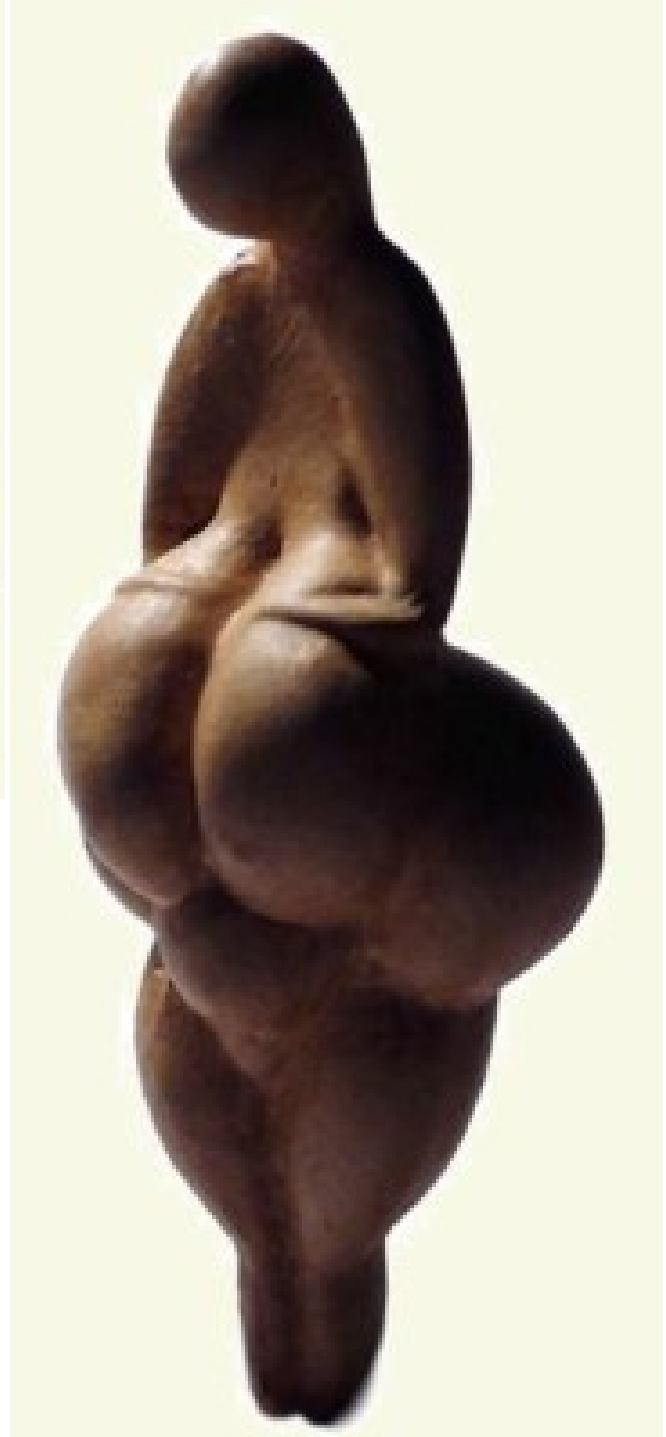
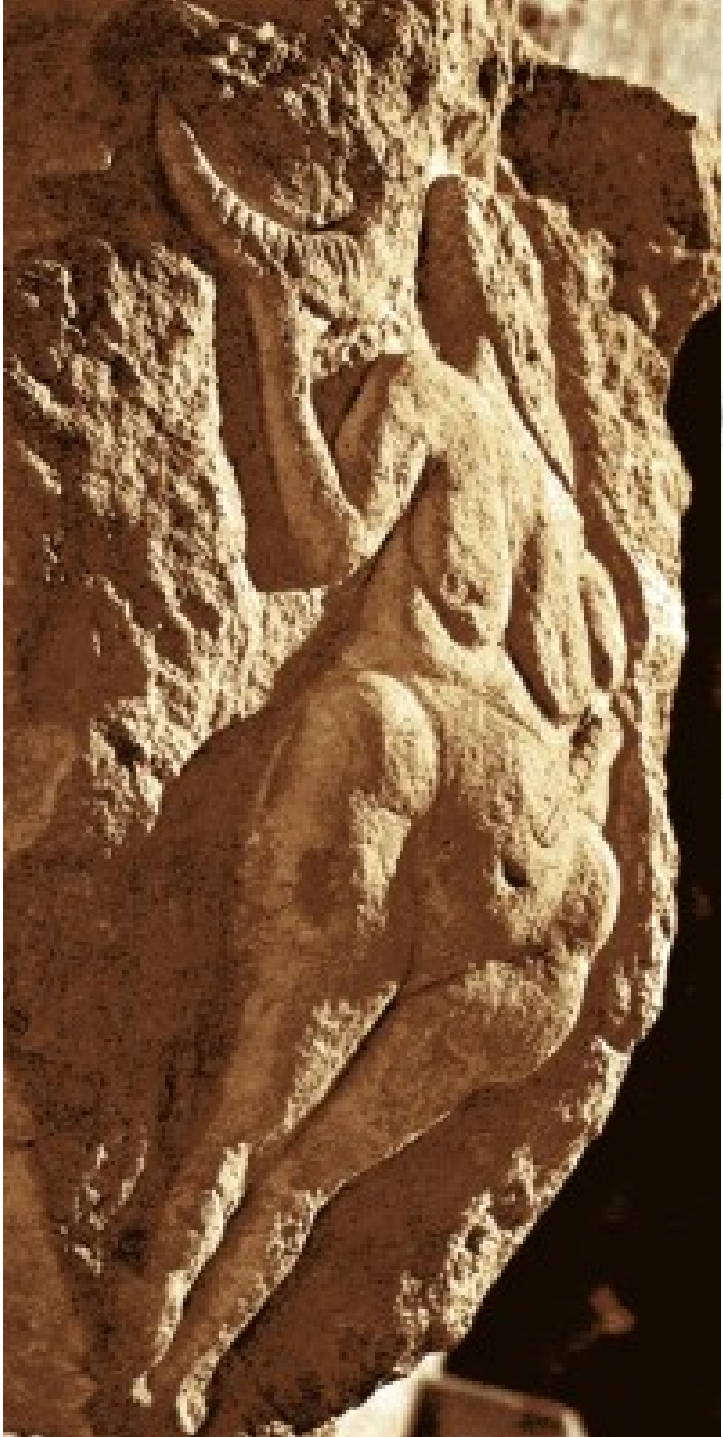

A karnevál főbb jegyei

- A karneváli nevetés főbb tulajdonságai:
mindig ünnepi
mindig öszenépi
egyetemes
ambivalens
belső összefüggésben van a szabadsággal
a hivatalostól eltérő népi igazságfelfogáshoz
kötődik
a félelem fölött aratott győzelem

A szleng a karnevál legfontosabb tulajdonságait menti át verbális formában a hétköznapiakba: mintegy nyelvi sablonokba önti, a szavak révén materializálja, elraktározza a karneváli felszabadító nevetést, és ezzel magát a karnevált menti át a hétköznapiakba.

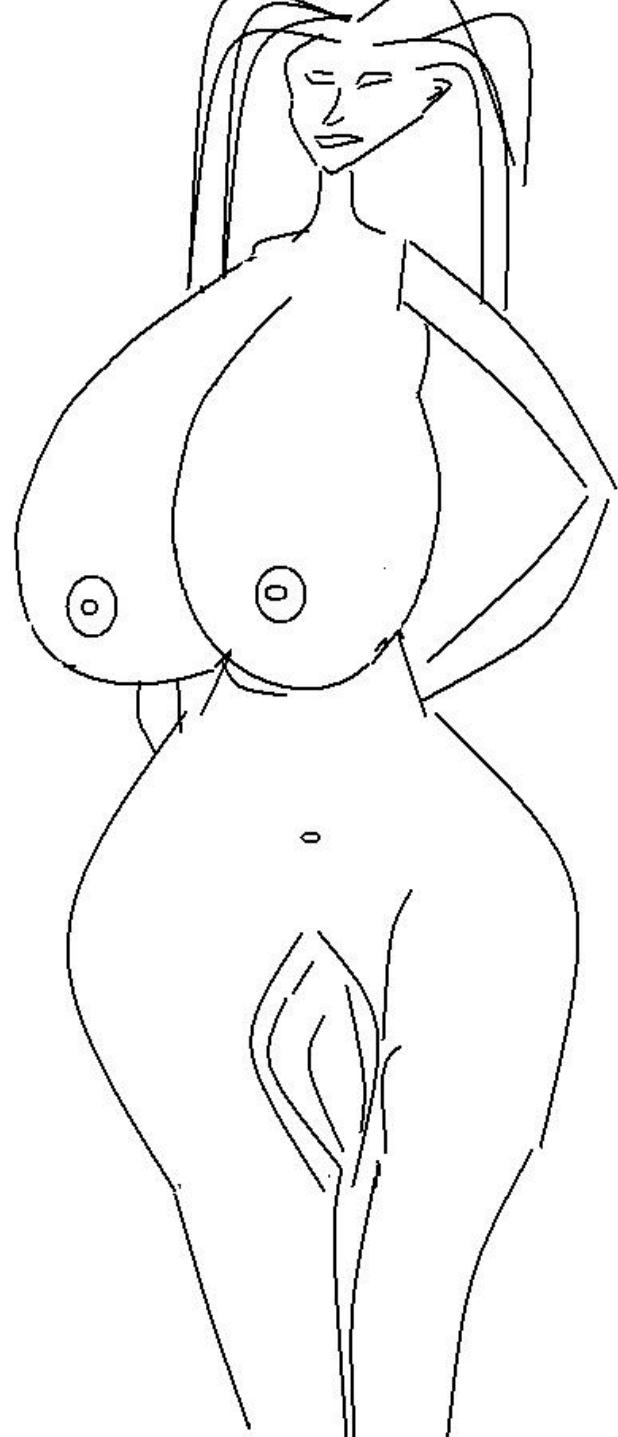
a torok	bundás	dákó	kormolókefe	nagyfejű	répa
kéményseprője	virslis	fallosz	kukac	nagylámpa-	sátorrúd
ág	buzogány	fullánk	kukikuki	fejes	sebváltó
ágyú	cerka	fuvola	kupak	nagypofájú	stift
anakonda	cigánykárász	fütyi	lajos	pajszerpakk	subler
bájdorong	csiholószer-	fütykös	lókefelompos	pálca	szakállas
banán	szám	fütyülő	lompos	páncéltörő-	szerszám
betyár	csík	gally	lőcs	löveg	sztelli
biga	dákesz	goj	lucskos	parókás virsli	vessző
bláz	dárda	gyík	maci	paszuly	virgonc
boa	dorong	hancúrléc	makkmarci	péló	virsli
bőrtokos	drót	himbáló	málnakeverő	pélosz	vitéz
bot(kormány)	kilincs	himbi	mandró	pénkó	zászlórúd
bögyörő	kolbász	hosszúcici	méteres	petrence	negyvenötös
bökő	durung	jancsi(ka)	filteres	pimpili	nyalóka
bráner	dzsojsztik	kábel	méteres	pisztoly	nyeles aszpirin
brokesz	eperfejű	kár	kékeres	plajbász	nyeles kalmopirin
broki	kobra	kard	méteres	pondró	nyílvesző
brokkoli	fallesz	káresz	kékeres piros	pöcs	obi
bulafon	farokfogkefe	kári	fejű tizedes	pölő	oboa
		káró	méteres kígyó	pöpös	obsitos
		kárszeg	méteres	pucus	okoska
		kékeres	véreres		óriáskígyó
			mikrofon		öcsi

ág, ágyú, baba, bájdorong, banán, betyár, bláz, bohóc, bot(kor-
mány), bőrcsongor, bőrkulacs, bráner, bré, brokesz, broki,
brokkoli, bundás virsli, buzogány, cerka, ceruza, cigánykárász,
cigánykáresz, cigánypap, cumi(bot), csiholószerszám,
csongorszivar, cső, csök, csutora, csúzli, dákesz, dákó, dióverő,
dorong, dudli, durung, dzsojsztik, eperfejű kobra, farok, fogkefe,
fullánk, furulya, fuvola, gally, goj, gyík, hancúrléc, himbáló,
himbi(limbi), játékos, kár, kard, káresz, kári(szeg), karó, káró,
kárszeg, kékeres, kígyó, kilincs, kobra, kolbász, kormolókefe,
könnyező harcos, köpködő, kulacs, kupak, lécs1, lógó, lókefe,
lompos, lócs, maci, malájbarna, málnakavaró, málnakeverő,
mandró, méteres kékeres, mikrofon, műszer, negyvenötös,
nyalóka, nyárs, nyeles aszpirin/cici, nyílvessző, obsitos, okoska,
öcsi, pákó, pápaszemes kobra, parókás virsli, péló, pikula,
pisztoly, piton, pucus, répa, rúd, rudi, sebességváltó, sebváltó,
stift, stukker, subler, szalámi, szeg, szerszám, szivar, sztelli,
sztenli, uborka, virgonc, virsli, vitéz, zászlórúd

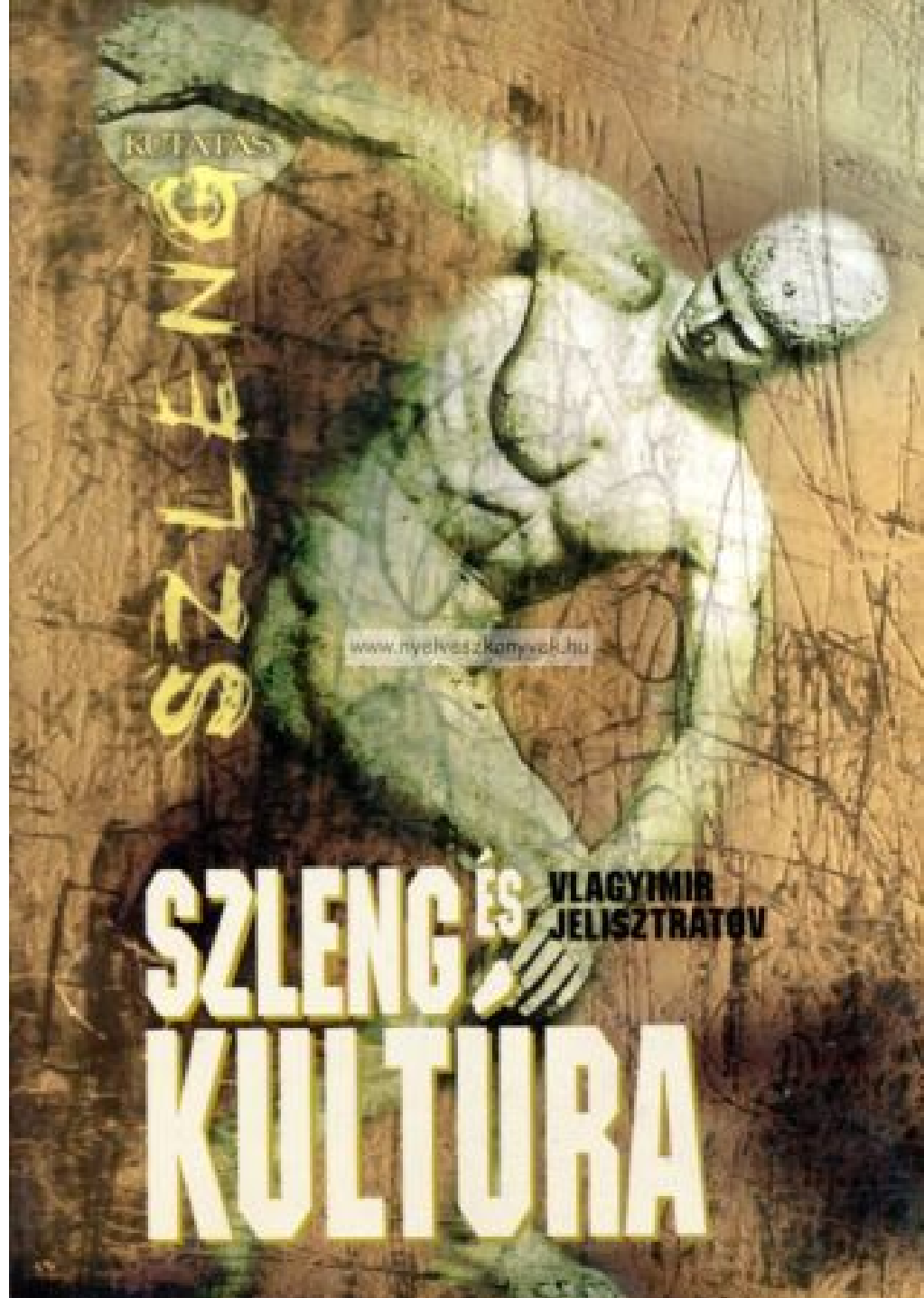
baltavágás, barlang, brifkó, buksza, bukszus, bul,
bula, bulkaszni, bulkesz, bullterrier, buló, bunda,
bűvös lyuk, ceruzahegyező, cicus, cuna, cunca,
cunci, cuncogó, cuni, fejszecsapás, gyetva, hasadás,
hasadék, ízület, kancsó, kehely, kéjbarlang, kéjhézag,
kozákkucsma, kucsma, lekvár, lucskos, lukszi, lyuk,
malactartó, mandula, mézesbödön, mincsó, mindzsa,
mindzsó, mindzsura, mizs, muff, nuna, nuni, nyalóka,
nyíltseb, nyunycogó, nyunnyogó, odú, orchidea, orosz
baltavágás, öreglik, picsa, pinus, pizda, puncus,
punka, repedés, rés, tordai hasadék, ubugáj, vágás,
vágat, vartyula

Vlagyimir Jelisztratov

Szleng és karnevál

(2007/2008. tanév tavaszi félév)

Irodalom

Mihail Bahtyin életrajza

Nyomtatóbarát verzió

Az órán kivetített diák

Ajánlott felbontás: 1024×768

Figyelmetleneknek: A szövegbeli linkeket eltérő halványabb színűk jelzi!

„A bolondság, mely második természetünk, és úgy látszik, vele született az emberrel, kapjon legalább egyszer egy évben szabad folyást. A bor is szétvetné a hordót, ha időről időre nem lazítanak ki a dugót és nem engednék be egy kis levegőt. Mi, emberek, valamennyien rosszul tákolt hordók vagyunk, s a józanság bora széjjelvetne bennünket, ha szüntelen kegyes istenfélelemben forrna. Levegőt kell adni neki, nehogy megromoljék. Ezért némely napokon megengedjük magunknak a tréfacsinálást (a bolondozást), hogy aztán annál buzgóbban szolgáljuk tovább az Urat.”